

SBORNÍK

ČESKOSLOVENSKÉ GEOGRAFICKÉ SPOLEČNOSTI

ROČNÍK 1984 • ČÍSLO 4 • SVAZEK 89

JAROMÍR DEMEK

UNIV. PROF. DR. VÁCLAV KRÁL, DrSc., ŠEDESÁTNÍKEM

J. Demek: *The 60th birthday anniversary of Professor Václav Král.* — Sborník ČSGS 89:4:277—280 (1984). — The outstanding Czech geographer Václav Král celebrated his 60th birthday anniversary on October 17, 1984. He is Professor at the Charles University in Prague. His main interest is devoted to geomorphology. He is the President of the Czechoslovak Geographical Society and the Editor-in-chief of the Journal of the Czechoslovak Geographical Society.

Dne 17. 10. 1984 se dožil šedesátí let univerzitní profesor RNDr. Václav Král, DrSc., jeden z významných představitelů poválečné generace českých geografů. Jubilant má mezi našimi i zahraničními geografy vysokou autoritu, která vyplývá jednak z jeho úspěšné vědecké práce na poli geografie a jednak z jeho osobních vlastností a společenské činnosti. Podrobná biografie prof. dr. V. Krále, DrSc., byla uveřejněna v našem časopise ve svazku 79, str. 295—298 při příležitosti jeho padesátin v roce 1974. Uplynulých 10 let bylo pro jubilanta úspěšných jak v jeho odborné činnosti, tak i po stránce společenské. Publikoval řadu závažných vědeckých prací a v roce 1979 byl jmenován univerzitním profesorem, v roce 1981 zvolen čestným členem Československé geografické společnosti, v roce 1982 obhájil doktorskou disertační práci a dosáhl titulu doktor geografických věd (DrSc.) a v roce 1984 byl zvolen předsedou hlavního výboru Československé geografické společnosti.

Ve vědecké činnosti jubilant v uplynulých 10 letech publikoval především ve svém nejmilejším oboru — v geomorfologii. Jeho doktorská disertační práce byla věnována hluboké analýze jednoho ze základních problémů současné geomorfologie, a to otázce zarovnaných povrchů. Jubilant sestavil první podrobnou mapu zarovnaných povrchů České vysočiny a podrobně rozebral genezi jednotlivých typů vrcholových i úpatních zarovnaných povrchů východního okraje mladé západoevropské platformy. Jeho práce, která vychází ve Studiích ČSAV, má význam nejen pro Českou vysočinu, ale i pro jiné části této platformy. Otázkám geomorfologie České vysočiny věnoval jubilant i řadu dalších prací o skalních tvarech zvětvávání a odnosu (1975), odolných kůrách (duricrustech) a jejich vztahu k zarovnaným povrchům (1976), o sufózi a jejím podílu na současných geomorfologických pochodech v Čechách (1976) a o tře-

tihorních štěrkopiscích na Bílé hoře na Pražské plošině (spolu se Zd. Královou — 1977). Samostatnou studii jubilant věnoval i geomorfologii našeho hlavního města, v níž se zabýval i otázkami aplikované geomorfologie při rozvoji Prahy (1979).

Druhou vědeckou otázkou, kterou jubilant řešil v uplynulých deseti letech, byla nauka o krajině. Zabýval se přírodou Krkonošského národního parku (1983), ale hlavní přínos spočívá ve dvou člancích věnovaných významnému, ale málo rozpracovanému problému hodnocení estetiky krajiny (1980 a 1983).

Z postavení jubilanta v naší geografii zcela přirozeně vycházejí i práce, které se zabývají koncepčními otázkami geografie jako vědy. Je to vytýčení úkolů naší geografie po XVI. sjezdu KSC (1981) a směry geografickému názvosloví, např. oronymům Řecka (1974). Prof. dr. V. Král, DrSc., byl i organizátorem úspěšné konference s mezinárodní účastí ke stému výročí narození prof. dr. J. V. Daneše v Praze v roce 1980.

S velkými jazykovými znalostmi jubilanta souvisejí práce věnované geografickému názvosloví, např. oronymům Řecka (1974). Prof. dr. V. Král, DrSc., je rovněž od roku 1979 předsedou Názvoslovné komise při Českém úřadu geodetickém a kartografickém v Praze.

Rozsáhlá je činnost jubilantova na mezinárodním poli. Mj. se zúčastnil jako oficiální delegát ČSSR mezinárodních geografických kongresů v Montrealu (1972), Moskvě (1976), Tokiu (1980) a Paříži (1984). Zastupoval naši geografii i na řadě dalších mezinárodních setkání jak v ČSSR, tak i v zahraničí. Za jeho činnost se mu dostalo uznání i v zahraničí. V roce 1983 byl jmenován čestným členem Polské geografické společnosti.

Od roku 1948 je jubilant vysokoškolským učitelem na přírodovědecké fakultě Univerzity Karlovy v Praze. Vychoval řadu generací našich geografů, z nichž mnozí jsou dnes již významnými představiteli geografie jak na vědeckém poli, tak i v praxi. Profesor Král je oblíbeným učitelem nejen pro svoje vědecké znalosti, ale i pro způsob podání látky mladé generaci jak profesionálních geografů, tak i učitelů zeměpisu na našich školách. Jubilant se významně podílel na zavádění nové československé výchovně vzdělávací soustavy v zeměpisu na všech typech našich škol a je mj. i spoluautorem nové učebnice zeměpisu pro II. ročník našich gymnázií (1980, 1984). Jako předseda komise expertů pro zeměpis ministerstev školství ČSR a SSR má velký vliv na modernizaci vysokoškolské geografie.

Vědecko-organizační činnost prof. dr. V. Krále, DrSc., se neomezuje jen na Univerzitu Karlovu, kde od roku 1972 vede katedru kartografie a fyzické geografie na přírodovědecké fakultě UK a je předsedou a členem mnoha komisí a dalších orgánů školy. Aktivně pracuje i v Československé akademii věd jako člen vědeckého kolegia geologie a geografie, předseda geografické ediční komise, vykonává funkci vědeckého redaktora a recenzenta řady významných děl, člena redakční rady Lidé a země atd. Činný je v orgánech Československé geografické společnosti, kde pracuje od roku 1975 jako vedoucí redaktor Sborníku Československé geografické společnosti a od roku 1984 je předsedou hlavního výboru ČSGS.

Z povahových rysů je pro jubilanta příznačná rozvaha, s kterou řeší často složité problémy, s nimiž se setkává ve své vědecké práci i ve veřejném životě. Za uplynulá léta bylo jistě těchto problémů ne-

málo a všechny je úspěšně rozřešil. Prof. dr. Václav Král, DrSc., se významnou měrou zasloužil o rozvoj naší geografie po roce 1945 a právem náleží mezi přední československé geografův poválečné generace. Má vynikající pověst odbornou i společenskou jak doma, tak i v zahraničí. Do dalších let mu přejeme hodně dalších vědeckých úspěchů, dobré zdraví a lidské štěstí.

Přehled hlavních prací prof. dr. V. Krále, DrSc., za období 1974–1984 (navazuje na přehled uveřejněný ve Sborníku ČSGS sv. 79, č. 4, str. 297–298 v roce 1974):

a) Vědecké práce, články a referáty:

- 1974: — The orographic nomenclature and the orographic systems of Continental Greece. Acta Univ. Carolinae, Geographica 1974(9):3–15, Praha.
- 1975: — Některé morfologicky významné skalní tvary v severní části Západočeského kraje. Studia Geographica 51, Geografie a praxe, sborník referátů pro 13. sjezd českých geografů v Plzni 1975, str. 77–81, Brno.
- Sufóze a její podíl na současných geomorfologických procesech v Čechách Acta Univ. Carolinae, Geographica 1975(10):23–30, Praha.
- Tvary zvětrávání některých skalních skupin v západní části Krušných hor. Práce i Studia Inst. Geogr. Univ. Warszawskiego, V. czesko-polskie seminarium geograficzne, str. 5–12, Warszawa.
- Prof. RNDr. Karel Kuchař zemřel. Sborník ČSZ 80:143, Praha.
- Zemřel prof. RNDr. Karel Kuchař. Univerzitní zprávy, Rektorát UK č. 2, str. 65–66, Praha.
- 1976: — Silcretes and their relationships to planation surfaces in Western Bohemia. Sborník ČSGS 81:19–22, Praha.
- Orbis Geographicus Bohemoslovacus. Sborník ČSGS 81:74–88, Praha.
- Piping Phenomena in Bohemia. International Geography vol. 12:31–34, XXIII. International Geographical Congress, Moskva.
- Předmluva. Sborník prací věnovaný památce prof. K. Kuchaře. Acta Univ. Carolinae, Geographica, Supplementum 1976(11):5–8, Praha.
- Památce profesora C. Trolla. Sborník ČSGS 81:215–217, Praha.
- 1977: — Třetihorní šterkopiesky na Bílé hoře na Pražské plošině (spolu se Z. Královou). Acta Univ. Carolinae, Geographica 1977(12):79–85, Praha.
- 1978: — Zemřel profesor Josef Kunský. Sborník ČSGS 83:54–55, Praha.
- 7. polsko-české geografické seminarium. Acta Univ. Carolinae, Geographica 1978(13):107.
- Sedesátiny prof. A. M. Rjabčikova. Sborník ČSGS 83:138–139, Praha.
- Profesor Jerzy Kondracki 70letý. Sborník ČSGS 83:195–196, Praha.
- 1979: — Geomorfologické poměry a jejich význam pro rozvoj města. Praha a inženýrská geologie. Sborník prací na počest 80. narozenin akademika Q. Záruby. ČSVTS—PÚDIS Praha, str. 21–23, Praha.
- Ustavení české speleologické společnosti. Sborník ČSGS 84:151, Praha.
- 1980: — Sto let od narození profesora J. V. Daneše. Sborník ČSGS 85:161–165, Praha.
- Geomorfologická konference na počest 100. narozenin profesora J. V. Daneše. Sborník ČSGS 85:310, Praha.
- Orbis Geographicus Bohemoslovacus. Sborník ČSGS 85:74–85, Praha.
- Hodnocení estetiky krajiny na příkladě Severočeského kraje. Acta Univ. Carolinae, Geographica 1980(15):39–45, Praha.
- The Centenary of the Birth of Professor J. V. Daneš. Acta Univ. Carolinae, Geographica 1980(15):87–88, Praha.
- 1981: — XVI. sjezd KŠČ a úkoly naší geografie. Sborník ČSGS 86:257–258, Praha.
- 1982: — 8. česko-polské geografické seminarium v Karlových Varech. Acta Univ. Carolinae, Geographica 1982(17):5 (předmluva) a 131 (závěr). Praha.
- Směry rozvoje fyzické geografie v ČSSR v posledních letech. Acta Univ. Carolinae Geographica 1982(17):79–83, Praha.
- Sto let od narození profesora J. V. Daneše. Geomorfologická konference konaná na počest 100. výročí narození prof. J. V. Daneše, Univerzita Karlova 1982, str. 9–15, Praha.
- 1983: — Geomorfologie, příroda Krkonoš. In: B. Sýkora a kol. Krkonošský národní park, Státní zemědělské nakladatelství, str. 7–10, 19–27, Praha.

- Metody hodnocení estetiky krajiny. Prace i studia geograficzne, tom. 4, VII. Polsko-czeskie seminarium geograficzne, str. 17—22, Warszawa.
- 1984: — Orbis Geographicus Bohemoslovacus. Sborník ČSGS 89:185—196, Praha.
- Zarovnané povrchy České vysočiny. Studia ČSAV, řada MPV, Academia, Praha.

b) Učebnice a učební pomůcky:

- 1976: — Evropa, přírodní poměry. Soubor map Poznáváme svět, textová část. Kartografie, 12 str.
- 1983: — Evropa, přírodní poměry. Soubor map Poznáváme svět textová část, II. vydání, Kartografie, 12 str.
- 1980: — Zeměpis pro II. ročník gymnázií. Pokusná učebnice, SPN Praha, 53 str.
- Zeměpis pre II. ročník gymnázií, ŠPN Bratislava, 64 str.
- 1984: — Zeměpis pro II. ročník gymnázií, SPN Praha, 24 str.
- Zeměpis pre II. ročník gymnázií. ŠPN Bratislava, 24 str.

(Pracoviště autora: katedra geografie přírodovědecké fakulty UJEP, Kotlářská 2, 611 37 Brno.)